

și judecătorulu va fi foarte înfurietu asupra mea! Celu d'intéiu amic, la care ținea foarte multu, se scusă, că nu pôte să mērgă, fiindu împedecatu de multe trebi. Celu de-alu doilea, nu avu ce face, și-lu însoçi; dar' numai pēn' la porțile palatului dreptăței. Acolò se opri, și temēndu-se de mânia judecătorului, se întōrsă a casă. Celu de-alu treilea însă, în care avea mai puțină speranță, mersă înainte, întră cu dēnsulu și mărturissi pentru nevinovăția lui, cu atâta putere, în cătu judecătorulu înblândindu-se, ilu ertă.

Assemene amici, are totu omulu în viêtă, adecă: atâtēi **banii**, alu doilea **rudele** și **cunoscūții**; ér' alu treilea, **faptele cele bune**. Înșă banii suntu cei atâtēi, cari-lu părăsescu și nu mai mergu cu dēnsulu din óra morței. Rudele și cunoscūții, ilu însoçescu numai pēnē la ușa mormântului, și apoi se întōrnă la ale loru; ér' alu treilea amic, la care se gândesce omulu mai puținu în viêtă, ilu însocesce pēnē la tronulu **innaltului judecătoru**; ele mergu înainte, mărturissescu pentru dēnsulu și-i capătă ertare. La care din acești trei amici trebuie să se gândescă omulu mai multu în viêtă?—

5. Plântele. Totu ce se nasce, crește, se ține de pământu și nu se mișcă de sine de la unu locu la altulu, se numesce **plântă**. Așa: arborii, pomii, florile și totu felulu de erburi și buruene, se numescu **plân-te**.—Plântele, ca și animalele, au viêtă; căci se nutrescu, crescú și moru. Unele din plân-te, trăescu numai o véră și apoi moru; lăssându în urma loru semēnța, din care se facu altele. Așa e grăulu, popușoiulu, orđulu, ovēsulu, cânepa, hrișca, malaiulu, bobulu, mazerea, lintea, cartofele, cum și totu felulu de erburi și buruene. Altele din contra, trăescu sute, ba și mii de ani, precum suntu arborii și pomii roditori.

Partea unei plân-te, de la fația pământului și pēnē unde se începu crengelē, se numesce tulpină séu trunchiu; de la tulpină în süssu, arborēle se desface în mai multe ramuri séu eraci; și ramurele în mai multe rămurele; dar' și de rămurele, se ținu frunđelele séu foile și fructele. Partea pomului, de la fația pământului în jossu, se numesce rădicină. Rădicină se desface în mai multe vițișóre, care, cu cătu plânta crește mai multu în süssu, cu atâta și aceste vițișóre se adāncescu înăuntru pământului.

Vițișórele de la rădicină, suntu de mare trebuință plân-tei; căci prin ele se ține unu arbore de nu cade, când bate grozavu vântulu; și prin ele se nutresce ori ce plântă, sugēndu prin capetele loru, suculu din pământu. Aceste vițișóre, suntu gura plân-tei.

Pomii, arborii și arborășii, suntu învăliți cu o cójă virtósă, ca cu o haină; și când li vatămă cine-va acéstă cójă, ei se vestejescu și se usucă.

La începutulu primă-verei, nu se vedu pe ramuri nici frunđe, nici flori, nici fructe; ei numai nisce muguri, ca nisce cioturele. Nu trece multu și căldura măresce acești muguri; cari apoi se numescu **boboci**. Din boboci essu frunđe, apoi florile și în fine fructele. Plântele sorbu aerulu prin frunđe și rădicină; ér' animalele, prin gură și nări.

Frunđele împodobescu pomulu, și ferescu pómele de arșița sórelui. Când vântulu suflă încetu, frunđele mișcādu-se liniscitu, facu unu